

Handläggare
Johan Sundman
08-508 26 027

Till
Trafiknämnden
2021-06-17

Förbud mot fossil reklam. Motion från Emilia Bjuggren (S). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Ulrika Falk
Avdelningschef

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Emilia Bjuggren (S) till trafiknämnden, för besvarande senast 13 augusti 2021.

Emilia Bjuggren tar i motionen upp frågan om förbud mot reklam för fossila produkter och bolag som handlar med dessa. I motionen framhålls att Amsterdam beslutat förbjuda reklam som driver fossil konsumtion och motionären nämner att staden Amsterdam nu utreder hur annonser och marknadsföringsevent från olja-, kol- och gasbolag samt flygreseindustrin ska kunna förbjudas på reklamtavlor, busshållplatser och stora evenemang. Motionären menar att Stockholms stad ska följa detta exempel och införa liknande förbud men även mot sponsorskap och samarbeten. Motionären menar att ett sådant förbud skulle kunna arbetas in i stadens riktlinjer för reklam samt att staden bör uppmana Region

Stockholm, som har all reklam inom kollektivtrafiken, att införa ett liknande förbud.

Motionären yrkar att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med relevanta förvaltningar utreda hur ett förbud mot reklam, sponsorskap och andra samarbeten som driver fossilbränsleanvändning kan konstrueras och tillämpas och att ett sådant förbud införs senast år 2022 samt att kommunfullmäktige uppmanar Region Stockholm att införa ett liknande förbud inom kollektivtrafiken. Motionen bifogas, bilaga 1.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom trafikkontoret.

Analys och konsekvenser

Precis som framhålls i motionen antog kommunfullmäktige i december 2017 etiska riktlinjer för reklam på offentlig plats där Stockholms stad upplåter marken. Det är också korrekt att den reklam som region Stockholm genom SL har på stadens mark i bussväderskydd inte omfattas av dessa riktlinjer, inte heller reklam på privat mark. Enligt den bedömning som gjordes i samband med utredningen om etiska riktlinjer omfattar stadens reklamplatser mindre än 25 procent av all reklam i det offentliga rummet.

De av fullmäktige fastställda etiska riktlinjerna följer reklamombudsmannens riktlinjer och är fokuserade på könsdiskriminerande reklam. Annan reklam, som t ex reklam för fossila bränslen eller spel, omfattas inte av de nuvarande riktlinjerna. Om motionens förslag ska genomföras måste de etiska riktlinjerna omarbetas.

I arbetet med de nuvarande etiska riktlinjerna remitterades ett förslag på mer omfattande etiska riktlinjer till branschens aktörer och till stadsledningskontorets juridiska avdelning. Detta förslag innehöll flera punkter än det till fullmäktige framlagda förslaget, bland annat att reklamen inte får främja ”realistiska, ohälsosamma eller osunda kroppsideal” och att reklam för alkoholhaltiga drycker oavsett alkoholstyrka inte får förekomma. I sitt remissvar menade juridiska avdelningen att detta inte var lämpligt att ställa som krav eftersom det ligger utanför stadens befogenheter att använda ordningslagens utrymme för särskilda villkor för ordning och säkerhet. Det skulle då inte vara i linje med lagstiftningen att ha stadens etiska riktlinjer som ett villkor för att bevilja användande av stadens mark.

Staden valde därför att inte formulera egna etiska riktlinjer som skiljer sig från de branschgemensamma och att de etiska riktlinjerna enbart skulle fokusera på samma sak som reklamombudsmannens riktlinjer. Reklamombudsmannen är en stiftelse som arbetar för hög etik i reklam och marknadskommunikation. Stiftelsen finansieras av marknadens aktörer genom frivilliga avgifter och är en del av näringslivets självregleringssystem.

Idag finns det lagar som förbjuder reklam för receptbelagda läkemedel och tobak samt viss begränsning för alkoholreklam. En motsvarande lagstiftning rörande t ex reklam för fossila produkter förutsätter en lagändring i riksdagen.

Ekonomi

Förslaget har inga ekonomiska konsekvenser för trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret och Stockholms stad arbetar på bred front med att minska användningen av fossila bränslen, vilket är nödvändigt om Stockholm och Sverige ska uppnå de klimatmål som fullmäktige respektive riksdag fastställt.

Däremot gäller de invändningar som framfördes av juridiska avdelningen i samband med att de etiska riktlinjerna antogs 2017 även för detta förslag. Det är svårt att utifrån ordningslagens utrymme för särskilda villkor för ordning och säkerhet motivera ett förbud mot reklam för fossila produkter. Kontoret anser därför att en mer framkomlig väg för staden vore att hemställa till reklamombudsmannen om att se över riktlinjerna. Detta skulle också få ett större genomslag i stadsbilden, då stadens reklamplatser enbart omfattar 25 procent av reklamen i det offentliga rummet. Alternativt kan staden hemställa till ansvarigt departement om en lagändring.

Förslagen rörande sponsorskap och möjlighet till marknadsföringsevenemang ligger utanför trafikkontorets område men man kan ändå konstatera att argumenten mot att införa förbud mot reklam även stämmer för bolagens rätt att arrangera mässor och marknadsföringsevenemang. Däremot har fullmäktige rätten att besluta att Stockholm stad inte ska acceptera sponsorer från vissa branscher för evenemang som staden arrangerar.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret att trafiknämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen

Slut

Bilaga

1. Motion om förbud mot fossil reklam